

Vergaderjaar 2024–2025

30 175

Luchtkwaliteit

Nr. 472

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 maart 2025

Op 17 december 2024 is een motie¹ van lid Veltman aangenomen. Deze motie verzoekt de regering om vanaf 1 januari 2025 iedere twee maanden, of vaker indien nodig, aan de Tweede Kamer te rapporteren wat de gevolgen van de ingestelde zero-emissiezones zijn voor de ondernemers die nog niet aan de eisen kunnen voldoen of ondernemers die anderszins in de knel komen.

Via deze Kamerbrief wordt uw Kamer voor het eerst geïnformeerd over de verschillende instrumenten die zijn ingezet om het gevraagde in beeld te krijgen. De in deze brief beschreven methodiek is nog in ontwikkeling.

Invoering zero-emissiezones

Op 1 januari 2025 hebben de eerste 14 gemeenten zero-emissiezones voor bestel- en vrachtauto's ingevoerd. In de periode tot 2030 zullen daar nog ten minste 15 gemeenten bij komen. De gemeenten die nu al van start zijn gegaan, hebben in een bestuurlijk overleg op 22 januari jl. aangegeven dat de invoering zonder noemenswaardige problemen is verlopen. Van het bestaande wagenpark zijn in eerste instantie alleen de meest vervuilende, fossiel aangedreven voertuigen niet meer welkom in deze gebieden. Voor de schoonste emissieklassen gelden per wet vastgestelde overgangsregelingen, die gefaseerd aflopen richting 2030. Voertuigen met een speciale carrosseriecode zijn tot 2030 vrijgesteld. Voor ondernemers die nog niet in de gelegenheid zijn om de transitie te maken, zijn er verschillende gemeentelijke ontheffingen. Om ondernemers op één plek een ontheffingsaanvraag te laten doen, is een Centraal Loket opgezet dat de ontheffingsaanvragen namens gemeenten beoordeelt en uitgeeft. Daarnaast bieden logistiek makelaars in alle gemeenten advies aan ondernemers met vragen of complexe casuïstiek.

¹ Kamerstuk 36 600 XII, nr.82

Methodiek voor monitoring

De precieze impact van zero-emissiezones op ondernemers die niet aan de eisen voldoen en mogelijk in de knel komen, is lastig vast te stellen. Wel kunnen verschillende gegevensbronnen worden gecombineerd om een beter beeld te krijgen en vinger aan de pols te houden. Dit kan via kwantitatieve data, zoals ontheffingsaanvragen en waarschuwingsbrieven, en er is kwalitatieve data beschikbaar uit meldingen en vragen via verschillende kanalen.

Overgangsregelingen en vrijstellingen

Voor de bestaande vloot van zowel bestelauto's en vrachtauto's zijn verschillende overgangsregelingen per wet vastgelegd. Alleen de meest vervuilende categorieën hebben initieel geen toegang tot de zones en over tijd worden ook voertuigen met een schonere emissieklasse toegevoegd. Voertuigen met een speciale carrosseriecode zijn tot 1 januari 2030, of tot het moment waarop het voertuig voor die tijd 13 jaar oud wordt, wettelijk vrijgesteld van de zero-emissiezones. Dit geldt voor de volgende voertuigcategorieën: betonmolen of betonmixer (15), betonpomp (16), straatveger, straatreiniger, rioolzuiger, kolkenzuiger (19), winkelwagen voor detailhandel of expositiedoeleinden (23), kraanwagen (26), hoogwerker (27), brandweerwagen (31), of voertuigen met een speciale aanduiding, zoals een gepantserd voertuig (SB) of mobiele kraan (SF). Ook voor oldtimers van 40 jaar of ouder geldt een vrijstelling tot 1 januari 2030.

Cijfers Centraal Loket

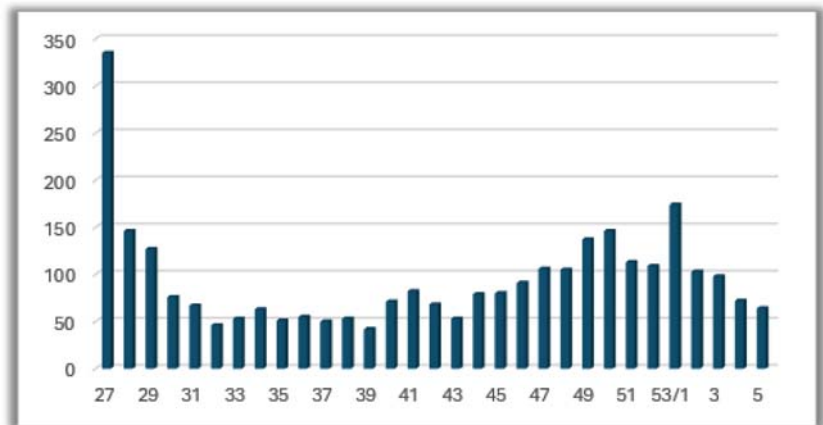
De gemeenten werken samen met RDW aan het Centraal Loket waar namens gemeenten ontheffingen op een centrale manier worden beoordeeld en uitgegeven. Bijna alle ontheffingen hebben een landelijke werking en zijn geldig voor gemeenten waar een zero-emissiezone van toepassing is.

Overzicht aantallen ontheffingen

De gebruikte cijfers geven een overzicht van de stand van zaken tot 2 februari 2025. In de volgende Kamerbrief over monitoring zal worden voortgebouwd op deze cijfers. De gegevens zijn afkomstig van het Centraal Loket. De volgende aantallen ontheffingen zijn aangevraagd:

- Aantal landelijke ontheffingen: 2.427
- Aantal lokale/gemeentelijke ontheffingen: 460
- Aantal dagontheffingen: 898
- Totaal aantal aanvragen dat is binnengekomen: 3.785

Aantal ontheffingen aangevraagd per week sinds opening Centraal Loket (1 juli 2024) met op de x-as de weeknummers en op de y-as de aantallen aanvragen:

Landelijke ontheffingen

Onder de landelijke ontheffingen vallen de ontheffingen voor:

- Voertuig dat alleen voor particulier doeleinde wordt gebruikt.
- Bedrijfs- of vrachtauto die vanwege een handicap is aangepast.
- Lange levertijd van emissieloos-voertuig.
- Bijzondere vrachtwagen met een datum eerste toelating (DET) tot 13 jaar oud.
- Emissieloos niet verkrijgbaar.
- Plug-in hybride vrachtauto.

Van alle aanvragen is 96% toegekend, 3% buiten behandeling geplaatst vanwege het niet-aanleveren van opgevraagde stukken, en 1% afgewezen omdat zij niet voldeden aan de eisen bij de betreffende ontheffing. Er is nog geen bezwaar gemaakt naar aanleiding van deze besluiten.

In totaal zijn er 2.427 verzoeken voor deze landelijke ontheffingen binnengekomen bij het Centraal Loket. Hiervan zijn inmiddels 1.801 aanvragen behandeld, waarvan 1.759 zijn toegekend en 36 zijn afgewezen. Daarnaast waren van deze 1.801 aanvragen op moment van meten nog 6 ontheffingen in behandeling. Wanneer een aanvraag incompleet is, wordt er aanvullende informatie opgevraagd. Er zijn 109 vragen in de categorie «buiten behandeling» gevallen, om drie mogelijke redenen:

1. In sommige gevallen heeft de aanvrager, ondanks meerdere herinneringen, gedurende minimaal twee weken niet gereageerd op het verzoek om de aanvraag compleet te maken.
2. Daarnaast kunnen aanvragen zijn ingetrokken, waarbij de betaalde leges worden teruggestort als de aanvraag nog niet in behandeling was genomen.
3. Tot slot kan het Centraal Loket een aanvraag hebben omgezet in een beter passende ontheffing, zoals een hardheidsclausule of een ontheffing op basis van bedrijfseconomische omstandigheden.

Lokale ontheffingen

Lokale ontheffingen zijn ontheffingen die op een lokaal niveau worden beoordeeld en alleen voor de beoordelende gemeente geldig zijn. De aantallen aanvragen:

- Bedrijfseconomische omstandigheden: 242
- Hardheidsclausule: 218

Omdat de informatie over het toekennen of afwijzen verspreid bij gemeenten ligt, is er nu geen zicht op de status van alle ontheffingen die bij deze gemeenten in behandeling zijn. Hetzelfde geldt voor de 898 aangevraagde dagontheffingen.

Waarschuwingsbrieven

In de eerste maanden na invoering van de zone versturen gemeenten waarschuwingsbrieven in plaats van direct te beboeten. Dit geeft ondernemers de kans om zich alsnog voor te bereiden. In de brief die ondernemers ontvangen wordt gerefereerd naar mogelijkheden om informatie in te winnen of advies op maat te krijgen. Het aantal verstuurd brieven geeft ook inzicht in het aantal voertuigen dat de gemeente binnenkomt en daar niet mag zijn. Naast de totaal aantallen wordt ook gekeken naar de verdeling van voertuigen per emissieklasse. Voor de langere termijn zal een trendanalyse worden uitgevoerd om ontwikkelingen in kaart te brengen, zoals het aantal overtredingen per kenteken (recidive). Er wordt gewerkt aan het ontsluiten van de benodigde data die bij gemeenten beschikbaar is. Deze data zal worden gepresenteerd in de volgende Kamerbrief over de monitoring van de zero-emissiezones.

Samenstelling wagenpark in de zone

Via de ANPR-camera's van gemeenten wordt inzicht verkregen in hoeveel voertuigen per gemeente de zone binnenkomen en welk percentage daarvan voldoet aan de eisen. De voertuigen worden onderverdeeld in drie categorieën:

1. Voertuigen die voldoen aan de eisen.
  2. Voertuigen die een ontheffing hebben.
  3. Voertuigen die niet voldoen aan de eisen en geen ontheffing hebben.
- Deze gegevens worden bij de gemeenten opgehaald en in toekomstige monitoringsbrieven gedeeld.

Communicatie

In aanloop naar de invoering van de zero-emissiezones zijn ondernemers op verschillende manieren geïnformeerd. Voertuigbezitters die geen toegang meer hebben tot de zones, hebben meerdere brieven van de RDW ontvangen met de oproep om informatie op te zoeken en in actie te komen door bijvoorbeeld op de website www.opwegnaarZES.nl de kentekencheck in te vullen. Daarnaast zijn er informatieve campagnes gevoerd via radio, sociale media, kranten, nieuwsbrieven en andere kanalen. Promotieteams zijn de straat op gegaan om ondernemers actief te benaderen en informeren. Verder hebben gemeenten zelf informatiebijeenkomsten georganiseerd en lokale communicatiecampagnes gevoerd. De communicatiecampagnes worden de komende jaren doorgezet.

Vragen via redactie opwegnaarZES.nl

De website www.opwegnaarZES.nl is de algemene informatiewebsite van de rijksoverheid over zero-emissiezones. Ondernemers, gemeenten en burgers kunnen hier relevante informatie vinden over de toegangsregels, uitzonderingen en kunnen antwoord vinden op veelgestelde vragen. Naast de inhoudelijke informatie is er een AI-chatbot beschikbaar om korte vragen te beantwoorden, en is er een mailadres van de redactie waar vragen binnenkomen. De vragen worden beantwoord, geregistreerd en geanalyseerd, zodat er een beeld ontstaat van de verschillende informatiebehoeften vanuit ondernemers.

Aantal bezoekers

Op de website zijn in december 2024 ruim 39.000 gebruikers actief geweest. Deze hebben in totaal 236.000 pagina's bezocht. In de maand januari 2025 zijn 33.000 actieve gebruikers geregistreerd en 232.000 pagina's bezocht.

Binnengekomen vragen AI-Chatbot

In de maand januari van 2025 hebben in totaal 16.478 gesprekken met de AI-chatbot plaatsgevonden. De gesprekken zijn vooral informierend van aard geweest en nemen een groot gedeelte van onduidelijkheden bij bezoekers weg.

Email redactie opwegnaarZES.nl

Wanneer een bezoeker de juiste informatie niet kan vinden of nog vragen heeft, kan een vraag gemaild worden. Van de ontvangen e-mails krijgt 75% binnen 2 uur een reactie, 95% binnen een dag en de meer complexe gevallen binnen uiterlijk 3 dagen. In totaal hebben 9 bedrijven een zeer specifieke casus voorgelegd en deze zijn allemaal doorverwezen naar een logistiek makelaar voor advies op maat. In december 2024 zijn er 308 vragen binnengekomen, waarvan 307 een informerende toon en 1 een negatieve lading hadden; in januari 2025 zijn er 487 vragen ontvangen, waarvan 484 van informatieve aard en 3 een negatieve lading hadden.

De meest voorkomende type vragen:

- Kan ik een ontheffing aanvragen voor mijn voertuig?
- Ik heb een ontheffing aangevraagd, maar nog geen reactie ontvangen.
- Waar kan ik zien of ik een ontheffing heb?
- Welke gemeenten hanteren een ondergrens?
- Mag mijn voertuig de binnenstad van [stad X] nog in?
- Waarom mag mijn benzinevoertuig de zone niet in?
- Ik doe de kentekencheck op milieuzones.nl, en die geeft aan dat ik wél de zone in mag, terwijl jullie check dat ontkent. Hoe zit dat?

Update uitputting Subsidie Emissievrije Bestelauto's (SEBA)

In december 2024 is de toezegging² gedaan aan lid Olger van Dijk om uit te zoeken of en hoe de overgebleven middelen van de subsidie SEBA beschikbaar zou blijven voor ondernemers om de overstap te maken naar duurzaam vervoer. Deze vraag kwam voort uit de inschatting dat er meerdere miljoenen aan subsidiegeld zou overblijven aan het eind van 2024, terwijl de regeling zou stoppen. In een eerdere Kamerbrief³ is geantwoord dat dit voorstel zou worden meegenomen in het begrotingsproces. Na sluiting van de subsidie op 31 december 2024 is duidelijk geworden dat er geen middelen over zijn gebleven en dat het volledig beschikbare budget voor 2024 van € 60 miljoen is opgegaan aan subsidieaanvragen voor de aanschaf van een elektrische bestelbus.

Conclusie en vervolgstappen voor de volgende analyse

Uit de monitoring van verschillende bronnen blijkt dat de invoering en de eerste maand rustig is verlopen. In aanloop naar de invoering van de eerste zero-emissiezones is via verschillende kanalen gecommuniceerd om ondernemers bewust te maken van de komst, hen te helpen in actie te komen en te onderzoeken wat dit voor hen betekent. Deze campagnes

² Toezegging ID 15757

³ Kamerstuk 31 305, nr. 480

zullen blijven doorlopen. Op dit moment worden alleen waarschuwingsbrieven verzonden naar alle voertuigbezitters die in de zero-emissiezone rijden terwijl zij niet aan de voorwaarden voldoen. In deze brief wordt gerefereerd naar mogelijkheden om informatie in te winnen of advies op maat te krijgen. Ondernemers die nog in actie moeten komen krijgen de gelegenheid om alsnog te voldoen aan de regelgeving. Er worden nog geen boetes uitgedeeld. In de komende periode breiden we de monitoringmethodiek verder uit en volgen we nauwgezet hoe de cijfers zich ontwikkelen.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
Ch.A. Jansen